

Skolelærerens have

Sdr. Højrup skole, der indtil 1896 lå der, hvor Sdr. Højrup Maskinfabrik i dag ligger, var indtil 1855 fælles for både Sdr. Højrup og Årslev sogne. Lærer ved Sdr. Højrup skole var Niels Nielsen i tidsrummet 1810-1825. Hans søn Jørgen Henrik Nielsen, født i Sdr. Højrup 1802, dimitteredes fra Provst Wedels seminarium (Skaarup Seminarium) med karakteren »Meget duelig med udmærkelse«. Efter sit studium vendte Jørgen Henrik Nielsen tilbage til Sdr. Højrup for at hjælpe sin fader på skolen.

Straks efter hjemkomsten begyndte han at nyanlægge skolens have, i den anledning søgte han Det kongelige danske Landhusholdningsselskab* om at få tildelt en lille understøttelse. Han skriver:

*Det kongelige danske Landhusholdningsselskab blev stiftet i 1769 som et præmieselskab, »oprettet for at opmuntre ved priser og præmier landmanden, kunstneren og handelsmanden i Hans Majestæts samtlige riger og lande«. Landhusholdningsselskabets arkiv findes på Erhvervsarkivet i Århus.

Underdanigst Promemoria.

Efterat jeg Undertegnede havde fuldendt mine Seminarielæreaar på Hs. H. Hr. Amtsprøbst Vedels Seminarium – og imidlertid herved tillige erhvervet mig nogle saavel praktiske som theoretiske Kundskaber om Haugevæsenet saa foretog jeg mig/: strax efter min Dismissions Examen i Foraaret 1823:/ 1) at udvide 2) at planere og 3) at anlægge Haugen ved Aarslevhøjrup Skole, hvor jeg blev ansat som Substitut for min Fader.

1) Da Haugen kuns var liden, omtrent 1872 Kvadratalen saa udvidede jeg den omtrent til det Dobbelte paa den nordre og vestre Side hvortil Skoleloden støder og har her til den Ende opført en Jordvold 108 Alen lang og saa bred at deri kunne plantes levende Hegn næste Efteraar. Denne Jordvold har jeg vel ikke selv opført; men alt Følgende er enten gjort ganske af mig selv, eller dog blot ved mine Skolebørns Hjælp i deres Fritimer.

2) Haugen havde en yderst ujævn og upaselig Overflade. Paa den søndre Side bestod den af en

Bakke 24 Alen lang 22 Alen bred og i midten $2\frac{1}{2}$ Alen høj; paa den vestre og tildels nordre Side gik den ned i en dyb Skraaning, paa Grund heraf ansaae jeg det for nødvendigt at faa den planeret. Endnu samme Foraar, som jeg kom hjem byggede jeg da en saakaldet Sneglebakke i det ene Hjørne af Haugen 6 Alen i Høiden og 10 Alen i Grundperipheriens Diameter; hvortil borttoges omtrent $\frac{1}{6}$ Deel af den ovenmeldte Bakke i Haugen. Da imidlertid Sommeren indfandt sig saa opsattes videre Arbejde til Efteraaret 1823. Saa snart da dette var forhaanden og endeel af de i Haugen værende Væxter optagne, saa vedblev jeg uafbrudt, naar Lejlighed fra Skolen gaves Morgen og Aften, at bortkjøre med Hjulbøre, af de øvrige $\frac{5}{6}$ af Bakken indtil denne var ganske borttaget og den nedgaende Skraaning i Haugen opfyldt. Saaledes blev Haugen ganske flad. Ved dette Arbeide var Børnene mig behjælpelige.

3) I samme Efteraar 1823 opryddede jeg i Skoleloden en liden Skovlavning, bestaaende mest af Hasselbuske; hvilke blev hjemført ved Hjælp af Børnene og derpaa plantet i ovenmeldte Jordvold. Men da Haugen formendelst sin yderst høie Beliggenhed er meget udsat for Vinden, saa plantede jeg endnu

strax efter 20 Stk. Kirsebærtræer ved den indvendige Fod af Jordvolden samt inden for disse nok en Hæk af Hasler 152 Alen lang og endelig i sidste Foraar 1824 40 Stk. Poppelpile ved den udvendige Side af Jordvolden. Uagtet den vedvarende Tørke, der har hersket i denne Egn fra Foraarets Begyndelse indtil Høsten, saa staa alle disse Plantninger i god Groelse paa 7 Popler nær, der ere blevne beskadigede af Stormvinden. Haugen har 4 Lysthuse af Linde- Bøge og Syrentræer og er anlagt i hollandsk Smag med Gange rundt om ved Udsiderne, samt tvende der overskjære hinanden midt i Haugen, hver Gang er 4 alen bred. I Haugen ere 36 Stk. forædlede Frugttræer af Æble-, Pære og Kirsebærtræer, hvilken jeg deels i fjor, deels iaar har forædlet i Stammer, som min Fader har optrukken af Kjerner, af slige Kjernestammer findes endnu i Haugens Bomskole omtrent 100 Stk.; hvilke ogsaa skulle blive forædlede naar størrelsen tillader det. Mærkeligt er det, at uagtet de i 1823 forædlede Frugttræer bleve henflyttede paa behørig Steder i Haugen, samme aars Efteraar, og uagtet den stærke tørke, der i sidste Foraar og Sommer indtraf – saa staa disse Træer dog Alle i den skønneste Væxt.

Sdr. Højrup gamle skole

Min hensigt med mit Arbeide har været og er, at ville vise Bondestanden, hvilken Nytte en vel anlagt og vedligeholdt Hauge kan foreskaffe, for derved om muligt, at give denne Stand mere Lyst til Hagedyrkning end i Almindelig haves her i Egnen. Men jeg indseer, at jeg endnu er temmelig langt fra mit Maal, og at jeg ikke ved egen Hjælp formaaer, at naae samme.

Min Faders lille Embede yder kuns saare tarvelig Føde til en Familie, de allernødvendigste Klæder og aldeles Intet til Mere, nok saa nyttigt. Jeg tager mig derfor den Frihed, at henvende mig til det Kongelige Danske Landhuusholdningsselskab, i Haab om at erholde en liden Understøttelse, som

kunde forhjelpe mig til mit Øiemeds Opnaaelse.

Aarslev-Høierup Skole
Svendborg Amt
Vinding Herred, pr. Odense
3die September 1824
underdanigst
Jørgen Henrik Nielsen.

Synsmændene, der var sognepræsten for Sdr. Højrup og Gestelev menigheder Christian Gylden-
dal, Felding, degn og skolelærer i Sdr. Nærå, samt selvejergårdmand og sognefoged i Årslev Frands Nielsen, tillige synsmand i Vindinge herred, giver ansøgningen følgende påtegning:

Vi underskrevne have besigtiget ovenanførte særdeles heldigen an-

lagte og med roesværdig Flid udførte Haveanlæg i hvilket det Nyttige er forenet med det skønne. Vi bevidne desaarsag ikke allene Rigtigheden af alt det Anførte, men finde os desuden foranledigede til at tilføie at det ene Qvarter af haven er i afvigte Foraar anlagt en Humle Have på 25 Kuler med 100 Rødder af en udmærket god Art, der allerede ere i en skøn Grøde, samt en temmelig betydelig Plantning af de fine tyske Kurvemager Seippiil, der ligeledes staae i den skønneste Grøde, den særdeles virksomme og brave Seminarist J. H. Nielsen har ved dette Anlæg med megen Flid og Anstrenge i saa kort Tid givet en skøn Opmuntring for Almuen til nyttig Haveanlæg og derved gjort sig værdig til enhver Opmuntring og Understøttelse, til hvilken vi af Hjertet anbefale ham.

Højrup Præstegaard d. 8de September 1824

ærbødigst Gyldendal,
Sognepræst for Højerup og
Gjestelev Menigheder.

S. Næraae Degnebolig d. 10de September 1824

Felding
Degn og Skolelærer
i Naboesognet.

Aarslev d. 13de September 1824
Frantz Nielsen
Selveiergaardmand og Sognefoged i Aarslev samt Synsmand i Vinding Herred.

Seminarist Jørgen Henrik Nielsen fik bevilget 20 rigsbankdaler sedler, men at det ikke gik så hurtigt med udbetalingen, fremgår af et brev til Landhusholdningsselskabet, hvor han i marts 1826 spørger, hvor han kan hæve beløbet.

I 1825 overtog han embedet som lærer ved Sdr. Højrup – Aarslev skole efter faderen. Han blev gift med Sophie Coord, og ifølge folketællingen havde de i 1840 ialt 7 børn. I 1840 flytter han til Søllinge, hvor han overtager embedet som lærer og kirkesanger. Her var han til sin død d. 14. juli 1861.

I Sdr. Højrup skole blev han efterfulgt af Jørgen Fr. Weber.
Aage Conradsen/Jacob Bang Jensen

Kilder:

Landhusholdningsselskabets arkiv.
(Erhvervsarkivet).
Skaarup Statseminariums arkiv.
Sdr. Højrup og Søllinge sogns kirkebøger. (Landsarkivet Fyn).
Folketællinger fra Sdr. Højrup og Søllinge. (Landsarkivet).
Billedarkivet, Ringe lokalhistoriske arkiv.